

Ob dnevu mrtvih

NA GROBEH...

Po grobovih sem hodil, kjer trava zelena
's trohljivosti znamenje upa poganja,
po grobovih, kjer starost leži položena,
kjer v prahu počiva lepota nekdanja.

Pogledal sem v jamo nedavno skopano,
šest čevljev globoko, tri čevlje široko,
pogledal sem v postelj človeku poslano,
ki meja je mislim letečim visoko.

Glasove bridke je srce zdihovalo,
roke so se s silo na prsih sklenile,
trohljivosti grozno zaklical sem hvalo,
da jek so zamolkel dajale gomile.

(Na grobeh - Simon Jenko)

Ob Dnevu mrtvih poklanjamo še
posebej svoje misli in spomine našim
najdražjim — sorodnikom, prijateljem
in znancem. Spomin naj zaide tudi
na vse znane in neznane grobove pad-
lih za našo svobodo, kot izraz naše
pozornosti in hvaležnosti.

Kitak Gordana

SPOMNIMO SE MRTVIH...

Za nami je dan, ko je skoraj dese-
tina človeštva hkrati premaknila uro
in se povrnila v ritem narave.

Še več, skoraj polovica našega
planeta si bo enaka 1. novembra, ki
smo ga posvetili spominu na vse tiste,
ki jih ni več med nami.

Svojce, prijatelje, sodelavce - vse,
ki smo jih izgubili. Ko na ta dan vdani
v usodo nemo prižigamo svečke, se
sprašujemo, kdo bo na vrsti danes,
jutri. Bomo ta svet zapustili po narav-
nem ritmu, zaradi bolezni, nesrečnega
slučaja ali „človeškega faktorja“, ki
bi znal spet zanetiti kakšno vojno in
pokopati cele generacije nedolžnih lju-
di.

Spomnimo se mrtvih a ne pozabi-
mo tudi sveh živih, kajti življenje je tako
in tako prekratko.

Stiplovšek Rudi

O IZOBRAŽEVANJU V NAŠI DEL. ORGANIZACIJI

V naši delovni organizaciji je izobraževanje že tradicija - pa naj bo to študij ob delu ali štipendiranje učencev. Obseg izobraževanja določamo s petletnim ter z letnimi plani. Če upoštevamo dejstvo, da naša delovna organizacija namenja za izobraževanje ca 6 % sredstev od dohodka, potem lahko trdimo, da izobraževanje resnično ni zapostavljeno. Res se izobraževanje v zadnjih dveh letih krči, to pa predvsem iz razloga, ker je bilo pred leti preobsežno. V izobraževanje namreč niso bili vključeni le potrebni kadri, pač pa vsi tisti, ki so se želeli izobraževati tudi na lastno željo - izobraževanje torej ni bilo regulirano samo s potrebami.

Tudi sama sem bila štipendist naše DO, najprej na srednji šoli, kasneje tudi na višji. Tako sem imela možnost spoznati tudi pomen in vlogo izobraževanja - še posebej izobraževanja v organizacijah združenega dela. To sta bila glavna razloga, da sem v zaključni - diplomski - nalogi obdelala prav področje izobraževanja. Raziskavo sem zastavila precej široko: anketirala sem 230 delavcev v vseh temeljnih organizacijah. Rezultati so zelo zanimivi in sem jih poskušala upoštevati v svojem predlogu letnega plana.

Da pa sem lahko raziskavo uspešno izvedla, se moram zahvaliti delavcem v temeljnih organizacijah in skupnih službah, ki so bili pripravljeni sodelovati pri izobraževanju vprašalnikov.

Letni in petletni plan izobraževanja (ki je v veljavi) je v kadrovske službi in je dosegljiv vsakomur, zato ga ne bi ponavljala. Ustavila bi se le ob podatkih in rezultatih svoje raziskave, ko sem ugotavljala potrebe po izobraževanju v naši delovni organizaciji. Pri ugotavljanju potreb sem uporabljala dve metodi:

- metodo analize problemov
- metodo odkrivanja interesov.

Pri tem sem izhajala tudi iz dejstva, da se zaradi različnih dejavnosti tozdrov pojavljajo številni problemi, ki izhajajo morda tudi iz neznanja oziroma nezadovoljive usposobljenosti delavcev.

Še posebej pa me je od vseh začetka zanimalo, v kolikšni meri so delavci naših tozdrov zainteresirani za izobraževanje. (Kljub temu, da sem zaposlena že deseto leto, teh podatkov pri nas še nisem zasledila).

INSTRUMENTI RAZISKAVE

Z metodo analize problemov sem pri 68 vodilnih in vodstvenih delavcih zbirala probleme, ki se pojavljajo pri delu in delavcih ter negativne posledice teh problemov. Zbrala sem tudi predloge za reševanje teh problemov in ovire, ki preprečujejo njihove rešitve. Pri tem sem se poslužila usmerjenega intervjuja s pomočjo vprašalnika.

Z metodo odkrivanja interesov pa sem poskušala ugotoviti zainteresiranost oziroma nezainteresiranost naših delavcev za izobraževanje. Pri tem sem upoštevala stališče delovne organizacije, da se po 40. letu starosti delavec ni več primoran izobraževati za pridobitev poklica. Torej sem ugotavljala interese pri delavcih mlajših od 40 let. Pri tem sem uporabili dve vrsti vprašalnikov:

- za delavce z nedokončano osnovno šolo
 - za delavce, ki nimajo zahtevane poklicne izobrazbe.
- Za dve vrsti vprašalnikov sem se

odločila, ker je število delavcev z nedokončano osnovno šolo dokaj visoko (118) in ker jih je 65 mlajših od 30 let.

Precej manjša je sicer številka 44 delavcev z nezadovoljivo poklicno izobrazbo, vendar to ni nepomembno.

Rezultati vprašalnikov so dokaj zanimivi tako vsebinski kot tudi številčni - zato jih bom podala ločeno.

ŠTEVILČNI REZULTATI:

Razmerje med izdanimi in izpolnjenimi vprašalniki je naslednje:

- vprašalnik za ugotavljanje problemov pri delu:

Tozd Zdr. d.		Tozd Polnil.		Tozd Vzdr. dej.		DS		SKUPAJ	
Izd.	Odg.	Izd.	Odg.	Izd.	Odg.	Izd.	Odg.	Izd.	Odg.
29	23	9	8	11	10	19	17	68	58
									85,2 %

b) Vprašalnik za delavce, ki nimajo dokončane osnovne šole

Tozd Zdr. d.		Tozd Polnil.		Tozd Vzdr. d.		DS		SKUPAJ	
Izd.	Odg.	Izd.	Odg.	Izd.	Odg.	Izd.	Odg.	Izd.	Odg.
67	53	30	27	18	14	3	3	118	97
									82,2 %

c) Vprašalnik za delavce, ki nimajo zahtevane poklicne izobrazbe

Tozd Zdr. d.		Tozd Polnil.		Tozd Vzdr. d.		DS		SKUPAJ	
Izd.	Odg.	Izd.	Odg.	Izd.	Odg.	Izd.	Odg.	Izd.	Odg.
23	20	5	5	7	5	9	7	44	37
									84,1 %

= izd. = izdanih vprašalnikov

= Odg. = odgovorjenih (vrnjenih) vprašalnikov

Odgovori na vprašanja bodo objavljeni v prihodnji številki.

Arhivsko gradivo-kulturna dediščina

Naravna in kulturna dediščina, ki ima za SR Slovenijo ali za njeno ožje območje kulturo, znanstveno, zgodovinsko ali estetsko vrednost, je zavarovana z zakonom o naravni in kulturni dediščini. Med kulturno dediščino šteje tudi arhivsko gradivo.

In o tem nekaj besed!

V organizacijah združenega dela, prav tako tudi v družbenopolitičnih organizacijah, družbenih skupnostih in društvi, skratka v družbenopravnih osebah, stalno nastaja dokumentarno gradivo: besedila, slikovni, zvočni zapisi, rokopisi, s pisalnim strojem pisano, posnetki na magnetofonskih trakovih in podobno.

Tisti del tega gradiva, ki ima trajen pomen za znanost in kulturo, štejejo za arhivsko gradivo. V interesu družbenopravnih oseb in širše družbene skupnosti je, da se iz nepoškodovanega do-

kumentarnega gradiva odbere arhivsko gradivo, ki ima trajen pomen kot del kulturne dediščine.

Varstvo arhivskega gradiva, ki ga nalaga zakon, ni dolžnost le arhivov kot strokovnih organizacij, ampak je skrb vsakega občana in celotne družbene skupnosti, torej tudi delovne organizacije.

S pretirano skrbjo za varstvo arhivskega gradiva kot vira podatkov za zgodovino in druge vede se po mnenju arhivskih strokovnjakov delovne organizacije na splošno, torej tudi naša ne bi mogle preveč hvaliti. In v resnici tudi nam kot imetniku dokumentarnega in arhivskega gradiva še veliko manjka, da bi izpolnili obveznosti, ki jih nalaga zakon in na njegovi podlagi izdani predpisi. Njihov namen je imetnike dokumentnega gradiva pripraviti do tega,

da po strokovni metodi ugotove, kateri deli dokumentarnega gradiva imajo lastnosti arhivskega gradiva, da odberejo arhivsko gradivo in ga izroče zgodovinskemu arhivu.

Dokumentarno gradivo, ki smo ga z odbiranjem odločili od arhivskega gradiva in ima še pomen za tekoče poslovanje, se hrani pri imetniku. Le-ta mora glede na lastne potrebe in izkušnje ter zakonske predpise sam določiti roke hrambe dokumentarnega gradiva. Pri tem upošteva pomen tega gradiva za tekoče poslovanje, posebne zakonske predpise in širše družbene potrebe.

Kako je s tem v Zdravilišču? Za knjigovodske poslovne knjige in knjigovodske listine so v pravilniku o organizaciji in načinu vodenja knjigovodstva sicer predpisani roki hrambe za posamezne vrste, medtem ko za vse druge listine oziroma drugo dokumentarno gradivo roki hrambe niso nikjer določeni. To bo na vsak način treba storiti, kajti določanje rokov hrambe ni naloga arhiva kot strokovne institucije, pač pa imetnikov dokumentarnega gradiva samih, ki za upoštevanje rokov hrambe tudi sami odgovarjajo.

Po kakšnem postopku in na kakšen način moramo iz dokumentnega odbirati arhivsko gradivo, določa poseben republiški predpis, ki je bil izdan na podlagi zakona (Pravilnik o odbiranju in izročanju arhivskega gradiva arhivu). Toda v to, katero dokumentarno gradivo ima lastnosti arhivskega gradiva, se predpis ne spušča. To je strokovna zadeva arhivov, pri nas konkretno Zgodovinskega arhiva v Celju. Ta je v skladu z omenjenim predpisom pripravil splošna navodila oziroma pojasnila za odbiranje arhivskega gradiva.

S tem navodilom je določeno izvirno in reproducirano (pisano, risano, tiskano, fotografirano, filmano, fonografirano ali kako drugače zapisano) dokumentarno gradivo, ki ima trajen pomen za znanost in kulturo in ki ga imetniki morajo izročati pristojnemu zgodovinskemu arhivu ali pa so ga imetniki dolžni trajno hraniti ne glede na druge predpise.

Imetniki morajo arhivsko gradivo hraniti urejeno in popisano ter ga ustrezno materialno zavarovati, kakor je določeno s posebnim republiškim predpisom. (O tem v eni od naslednjih števil Vrelcev).

Navodilo nadalje obsega seznam dokumentarnega gradiva, ki ima lastnost arhivskega gradiva. Odbiranje po tem seznamu je za delovno organizacijo oziroma imetnika obvezno.

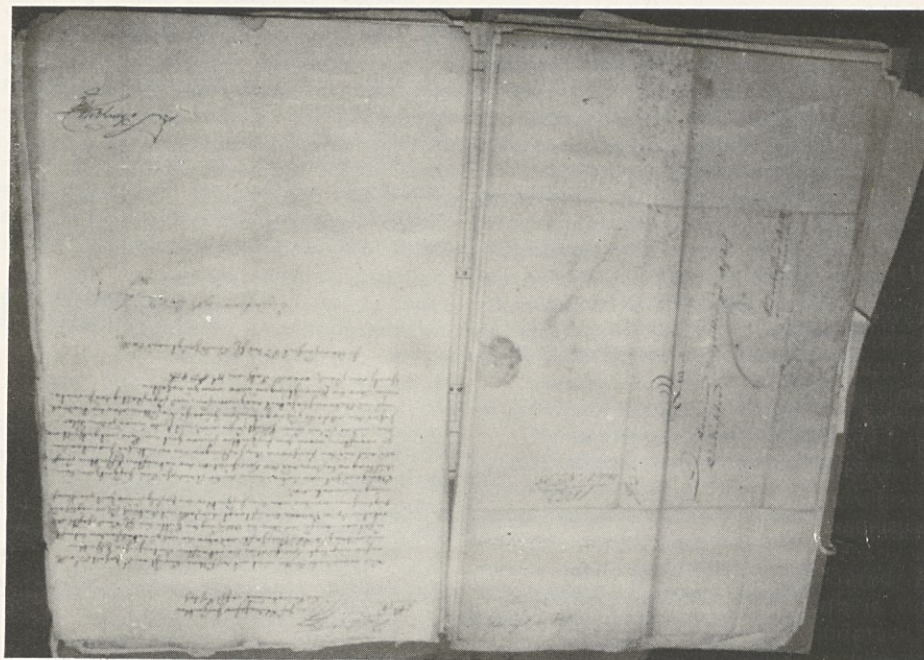
Z gradivom ne ravna samo oseba, ki naj bi v delovni organizaciji stalno skrbela za dokumentarno gradivo, ampak vsak član in skupine v kolektivu, pri katerih gradivo sproti nastaja. Zato ne bo odveč namen, da ta seznam, objavljen tudi v Vrelcih, služi vsem, ki so po zakonu dolžni gradivo ohranjati nepoškodovano in urejeno.

Seznam dokumentarnega gradiva, ki ima lastnost arhivskega gradiva.

Seznam dokumentarnega gradiva, ki ima lastnost arhivskega gradiva.

Splošno o organizaciji: gradivo o ustanovitvi, organiziranju, združitvah, pripojitvah, izločitvah, likvidaciji, prenehanju ter drugih statusnih spremembah; registracijske in zemljiškoknjižne zadeve; gradivo o ukrepih družbenega varstva.

Samoupravni in drugi splošni akti TOZD in DO: statuti samoupravni sporazumi o združevanju dela, pravilniki o delovnih razmerjih in razvidi del in nalog, pravilniki o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ostali pravilniki, poslovniki in drugi samoupravni splošni akti.

Samoupravni akti in pogodbe, sklenjene z drugimi organizacijami in skupnostmi: samoupravni sporazumi o temeljnih planov, družbeni dogovori, samoupravni akti in pogodbe o poslovno tehničnem sodelovanju; seveda le tisto, kar je v neposredni zvezi z organizacijo združenega dela.

Volitve, referendumi, imenovanja: zapisniki o volitvah, zapisniki o izidu referenduma, sklepi in odločbe o imenovanju poslovnih organov in vodilnih delavcev.

Gradivo samoupravnih organov, delegacij, poslovnih organov in drugih organov upravljanja: zapisniki sej navedenih organov z gradivom (prilogami).

Statistika: statistično gradivo, ki je predpisano po programu statističnih raziskav v uradnem listu; letna in srednjeročna poročila in analize; tiskane letne publikacije delovne organizacije.

Planiranje in analize: letni, srednjeročni in dolgoročni plani; letna poslovna poročila in analize; sanacijski program in analize; investicijski plani in analize; drugi letni plani in analize.

Delovna razmerja: matične knjige in kartoteke delavcev; zbirna letna evidenca in poročila o gibanju delovne sile; letni plan izrabe delovnega časa; druge zbirne evidence in poročila.

Investicije in razvoj: plani in razvojni programi; investicijski programi, urbanistična in geodetska dokumentacija, najpotrebnejša investicijsko tehnična dokumentacija in tehnološka dokumentacija (strojev, naprav in proizvodnega procesa); raziskovalni projekti in elaborati; načrti izdelkov; shema delovne proizvodnje; popisi tehnologije; normativi, standardi; patenti, licence in druga dokumentacija o inovatorstvu in tehničnih izboljšavah.

Finančno poslovanje: zaključni računi s poslovnimi poročili; letni, srednjeročni in dolgoročni finančni plani; bilance in inventurni zaključek ob začetku delovanja in ob likvidaciji.

Komercialno poslovanje: zbirni letni plani in poročila o trgu; raziskave trga; dokumentacija o ekonomski propagandi (prospekti, filmi, katalogi, znački in plakati).

Vzdrževanje in zavarovanje premoženja: plani in poročila; načrti za zavarovanje objektov; poročila in zapisniki o elementarnih nesrečah; dokumentacija o varstvu okolja, poročila o družbeni samozaščiti.

Družbeno politične organizacije in društva v delovni organizaciji: zapisniki sej OO ZKS, OO ZSS, OOZSMS in drugih organizacij društev v organizaciji združenega dela; knjige in kartoteke članov družbenopolitičnih organizacij in društev; letni plani in poročila.

Informacijska dokumentacijska dejavnost: interna glasila in časopisi, informatorji, jubilejne publikacije; članki in govori, fotografije in filmi objektov, strojev, delavcev, proslav, razstav in podobnih prireditev; jubilejni plakati in drugi drobni tiski.

Pri odbiranju se mora sestaviti seznam (popis) odbranega arhivskega gradiva, ki se ga ob predaji izroči zgodovinskemu arhivu.

V. K.
(se nadaljuje)

Neko razmišljanje o zaposlovanju...

Mnogokrat nanese pogovor na današnje težje čase — res je, včasih so bili še težji in bilo je še več brezposelnosti. V naši delovni organizaciji je zaposlenih mnogo staršev, ki so že imeli probleme z zaposlovanjem svojih otrok, mnogo je takih, ki se s tem problemom srečujejo danes — tudi ta trenutek — in mnogi se bomo s tem problemom še srečali. Občutili ga bomo na lastni koži. Težko je sprejeti resnico, da si se za otroka žrtvoval do 20 let ali pa še več, da ga pripelješ do poklica. In ko bi moral pokazati prve rezultate teoretičnega usposabljanja, ti ostane doma, da skrbiš zanj še naprej. Toda še težje je za mladega človeka, ko spozna, da zanj ni prostora... da zanj ni dela...

Slehnemu od nas je jasno, da živimo res v precej težjemu času, kot smo živeli pred leti. Ne sodim še sicer med starejše delavce naše delovne organizacije, pa vendar vem, da se pred leti mladi še nismo srečali z vprašanjem: Ali bom dobil službo? Razumljivo nam je bilo, da si hodil v šolo, prejemal štipendijo (sicer skromno) in ves čas šolanja še pomislil nisi, da te delo ne bi čakalo.

Le nekaj let je minilo in skoraj ne morem dojeti velike spremembe.

Zakon o usmerjenem izobraževanju je sicer bil sprejet z dobrim namenom (nekoliko pozno): učence naj bi usmerjali v deficitarne poklice oz. poklice, ki jih združeno delo potrebuje. Človek se pri tem nehote vpraša, ali sploh vemo, katere poklice potrebujemo in katerih je preveč (npr. v naši delovni organizaciji). Na razpolago so sicer podatki o deficitu in suficitu poklicev, prav tako so pred vpisi v šole znane številke, koliko učencev sprejme katera šola, kje jih je preveč ipd. toda vprašanje je, če so vse te številke resnično odraz ugotovljenih potreb.

Družbeno usmeritev današnjega časa daje prednost povečani produktivnosti ob nespremenjenem — ali celo zmanjšanem — številu zaposlenih. Mislim, da so v podobnem ozračju potekale večkratne razprave tudi v naši delovni organizaciji, saj smo že na začetku pomladi sklepali in odločali, da moramo na vsak način opraviti delo brez dodatnega zaposlovanja novih delavcev (razen nekaterih sezonskih, ki so resnično potrebni). Nič posebnega pomisliš, ker te sklep pravzaprav ne prizadene, ko že imaš službo. Razmišljaš le, da je kriza že precej daleč. In nehote se pri tem spomnim nekega delavca, ki je rekel: „Bolje, da delamo mi, kot da bi nam še drugi kruh jedli.“ Vse lepo in prav, dokler...

S koncem šolskega leta so se šolska vrata zaprla učencem drugih, tretjih in četrtih letnikov, ki so si že pridobili poklic. Med temi so tudi naši študenti. In če upoštevamo naše sprejete sklepe, imajo naši študenti minimalne možnosti za zaposlitev.

Nekaj si je mladina kljub temu izborila. Delovne organizacije so bile dolžne na vsakih 100 zaposlenih delavcev sprejeti po enega pripravnika. Vemo, da to pomeni prihod učencev, hkrati pa razporeditev teh učencev na določena dela in naloge za določen čas.

Delo in pomanjkanje delavcev je zahtevalo, da sem tudi sama neposredno nadrejena enemu izmed teh učencev oz. pripravnikov. (Sploh pa si nisem z njim v sorodu ali kako drugače vezana, da bi mi kdo lahko očital kakšne posebne namene). Skupno nam je delo, ki nas druži in misel: delati čimbolje in čimveč. In veselje je delati, ko vidiš, da tudi začetniku delo mnogo pomeni, da se potruji na vsakem koraku, da je pri delu vesten in dosleden. Ob takem skupnem delu se tkejo tudi pravi medsebojni odnosi.

Mi lahko kdo iz naše delovne organizacije svetuje, kaj naj odgovorim mlademu delavcu, ki bo po končanem pripravništvu, nekega dne prejel pismeni

sklep: „... vam preneha delovno razmerje... ki je bilo sklenjeno...“

Kaj naj mu rečem, ko vem, da se je vso dobo pripravništva trudil in delal enako kot starejši delavec?

Ne zadovolji me odgovor o družbeni usmeritvi, o zmanjševanju zaposlovanja in podobni splošni odgovori o današnjih kriznih časih, ker vem, da je za mladega delavca to krivica. Mar ne bodo zanj še težji časi, ko bo brez dela in brez dohodkov?

Kaj naj odgovorim vprašujočim mladim očem, ko me bodo srečale na cesti in molče opozarjale: Zate je prostor? Zate je delo? Zakaj ga ni zame? — Ali ga res ni?

V neki kadrovski mapi bo odložen sklep.

In mi, ki bomo ostali v delovni organizaciji, bomo imeli črno na bellem, da spoštujemo družbeni dogovor in njegove usmeritve...

K. J.

I. jugoslovanski kongres etnologov folkloristov

V soboto, 8. oktobra se je končal kongres etnologov in folkloristov iz vseh republik in obeh pokrajin. Na kongresu, ki je trajal štiri dni, so obravnavali naslednje teme:

- I. Predstavitve Kozjanskega
- II. Težnje v povojni jugosl. etnologiji in folkloristiki
- III. Po sledih najstarejše kulturne dediščine — referati sekcij

Poudarjeno je bilo tudi vprašanje uporabnosti etnologije in folkloristike v sodobni jugoslovanski družbi.

Prvo temo so sestavljali trije izhodiščni referati, ki so predstavili Kozjansko in njegovo kulturno dediščino, arhitekturno dediščino Kozjanskega ter način življenja na Kozjanskem in v sosedstvu. Tej temi je sledil celodnevni izlet po Kozjanskem in razprava o tem, s čimer so se udeleženci kongresa srečali na terenu. Sledili so referati, ki so vsebovali izkušnje iz različnih jugoslovanskih okolij. Iz teh izkušenj bo mo-

goče povzeti tisto, kar bi lahko dejansko uporabili na širšem Kozjanskem. Organizator kongresa, Slovensko etnološko društvo, se bo potrudilo in izbralo vse konkretne pobude in smernice v posebno knjižico, ki bo lahko pomoč družbenopolitičnim, kulturnim in gostinsko-turističnim organizacijam pri nadaljnjem, mogoče malo drugačnem, planiranju razvoja naše pokrajine.

V sklopu tega kongresa je bila v Zdraviliški dvorani javna radijska oddaja „Večer z ljudskimi pevci in godci“, ki so predstavili glasbeno podobo te pokrajine.

Naše Zdravilišče je med drugimi pomagalo finančno pri izidu zbornika, ki je izšel v dveh knjigah, in pri izvedbi samega kongresa. Udeleženci, bilo jih je okrog 200, še posebej pa Slovensko etnološko društvo, so bili z našo ponudbo in pomočjo pri organizaciji kongresa izredno zadovoljni.

Franc Plohl

Socialno delo

Vsi verjetno veste, da se socialno delo ukvarja s socialnimi problemi kot so alkoholizem, narkomanija, prestopništvo ipd. Ti problemi so širšega družbenega značaja. Socialno delo pa se ukvarja tudi s problemi, ki imajo ožji pomen. To so problemi oziroma socialne težave, s katerimi se srečujejo posamezniki doma, na delovnem mestu ali v širši družbeni skupnosti.

Naloga socialnega delavca je pomagati ljudem (posameznikom, družinam in skupinam) pri premagovanju socialnih težav in skupaj z drugimi družbenimi dejavniki reševati socialne probleme.

Socialne težave se pojavljajo na vseh področjih človekovega dela in življenja npr. neurejene stanovanjske razmere, neurejene delovne razmere in delovni odnosi, nerešeno vprašanje varstva otrok ali varstva starejših oseb, neurejene družinske razmere, vprašanje invalidskega in starostnega upokojevanja, osebnostni problemi ipd. V zadnjem času pa socialne težave najpogosteje nastanejo zaradi neustrezne vključenosti posameznika ali družine v družbene skupine in skupnosti v procese družbenega življenja in dela. Posledica tega so tudi neustrezni oziroma neurejeni odnosi v delovnih in drugih socialnih okoljih.

Včasih se je socialno delo ukvarjalo le z ljudmi, ki so živeli na robu družbe (to so bili reveži, prestopniki, prostitutke, telesno in duševno prizadeti ljudje ter drugi). Danes pa socialno delo v samoupravni družbi mora biti usmerjeno na vse ljudi in ne le na „marginalne“ družbene skupine, ki živijo na robu družbe. Ne gre več le za elementarne potrebe za obstoj človeka, temveč za spelt potreb (po izobraževanju, kulturi, zdravstvu, participaciji v družbenem življenju in drugje).

Vsi ljudje v naši družbi bi se morali zavedati, da je potrebna človeška solidarnost, da je treba skupno in aktivno reševati družbene zadeve ter se usposablјati za takšne medsebojne odnose, da bomo dosegli načelo „SKRB VSEH LJUDI DO VSAKOGAR“.

Iz navedenega sledi, da je predmet socialnega dela celotna življenjska situacija človeka v družbi, splet socialnih, bioloških, psiholoških, ekonomskih in fizičnih pogojev ter njihov vpliv na zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb ter socialno vključenost posameznika, družine ali družbene skupine.

V čem je torej vloga socialnega dela?

Predvsem v uresničevanju ciljev socialne politike, ki se ukvarja z življenjskimi in delovnimi razmerami ljudi in v prizadevanju za bolj humane odnose med ljudmi v življenjskem in delovnem okolju.

In kako je s socialnim delom v Zdravilišču?

V naši delovni organizaciji se že namreč dalj časa pojavlja potreba po strokovnem, trajnem in sprotne socialnem delu. Nekatere naloge s tega področja so se sicer izvajale, vendar občasno in nepovezano, v večini primerov tedaj, ko je postala socialna problematika že akutna.

DEBELOST IN NAŠE MOŽNOSTI PRI ZDRAVLJENJU TEGA BOLENJA

Že dalj časa se dokaj uspešno ukvarjamo z zdravljenjem ljudi, ki trpe zaradi prekomerne telesne teže. O boleznih z ogroženostjo obolelega govorimo takrat, ko telesna teža presega za 20 % tako imenovano idealno telesno težo.

Primer: 170 cm visok možki lahko tehta po tem izračunu 70 plus 7 kg ali 77 kg ne da bi zaradi tega bil zdravstveno kaj posebno ogrožen. To seveda ne velja za rizično skupino bolnikov. To so diabetiki, srčni bolniki, hipertonični in oboleli na lokomotornem aparatu, le tem pa svetujemo, da se telesna teža približa idealni, ki bi za prej omenjenega moškega visokega 170 cm seveda, če bi bil sladkorni bolnik, bila tam nekje okrog 65 kg.

Še vedno velja, da je vzrok za nastanek debelosti zauživanje hrane, ki kalorično presega potrebe za delovanje organizma in fizično aktivnost. Viški se nalagajo v podkožnem maščobnem tkivu. Izjeme so, vendar redke, da jih skoraj lahko zanemarimo.

Vzrok debelosti je torej, vemo tudi zdraviti takšno bolezen - jesti manj, pri tem pa porabiti več kalorij. Negativna razlika naj se pokriva iz podkožnih zalog. Enostaven nasvet pa težko uresničljiv. Jestu manj je zelo težko, zamaščeno telo z ohlapnimi mišicami pa je tudi težko premikati. Namen zdravljenja pri nas je pokazati bolniku, da je oboje možno, lahko tudi nemučno in naš cilj je, da bi bilo celo zabavno.

Neresno bi bilo obljublјati, da bo pri nas bolnik na hitro izgubil maščobo, ki jo je pridno nalagal več let. Lahko pa shujša pri primernem sodelovanju 5 kg v 14 dneh ali 7 kg v 3-tednih. Še bolj važno kot začetni uspeh pa je to, da bolnika naučimo, kaj naj počne doma, da bo naprej izgublјal na telesni teži in to vsaj 1 kg na mesec. Nedvomno se bo naslednje leto zadovoljen vrnil, precej bolj zdrav in prijetnejšega videza kar seveda ni nepomembno.

Imamo nekajletne izkušnje z zelo ugodnimi rezultati kljub temu, da smo takšno zdravljenje izvajali v glavnem individualno. Nameravamo organizirati skupinski pristop k zdravljenju, da bodo rezultati še boljši ali vsaj doseženi na prijetnejši način. Veliko lažje prenaša odpovedovanje pri hrani, psihične

Zato smo se odločili, da zagotovimo našim delavcem trajno in strokovno pomoč pri reševanju socialnih težav in problemov. Vendar je to samo eden izmed pogojev za uspešno delovanje socialne službe so v veliki meri odvisni od odkritega sodelovanja in zaupanja prizadetih, močno pa tudi od razumevanja in podpore samoupravnih, družbeno političnih in vodstvenih struktur delovne organizacije.

Mikuljan Metoda

in fizične napore skupina ljudi, ki ima podobne težave in enake cilje. Ne kaže pozabiti tudi na tekmovalni duh, ki se zlasti razvije v skupinskem delu.

Za izvajanje takšnega zdravljenja imamo praktično izdelane pogoje:

- že dobro utečeno dietno kuhinjo
- razvito in naglo razvijajočo se kinetio-terapijo
- idealno okolico
- kompletno balneoterapijo z različnimi oblikami masaž
- glazbeno terapijo, ki pomaga prebroditi kritična krizna obdobja
- zadovoljivo razvito kulturno in zabavno življenje
- Donat vodo, ki s svojim odvajalnim učinkom nedvomno pomaga pri hujšanju
- primeren zdravstveni nadzor
- korekten in delaven kolektiv tozda sa vemo, da je uspeh vsakega zdravljenja, ne samo debelih, odvisen od nas vseh.

Ko se dela resno lotimo uspeh ne more izostati, pa tudi takšnih bolnikov, ki pričakujejo pomoč od nas, je veliko.

Dr. Jože Lavrič

POJASNILO

V članku „PRIREDITVE IN KULTURA V ČASU KISLIH KUMARIC“ smo na koncu omenili tudi plesne ansamble.

V pojasnilo sporočamo, da je omenjen samo VIS „AVIZA“ z njihovim takratnim pevcem ter predhodni ansambel „GOLF“ ne pa ansambel „STYRIA“ kot so razumeli nekateri.

Uredništvo

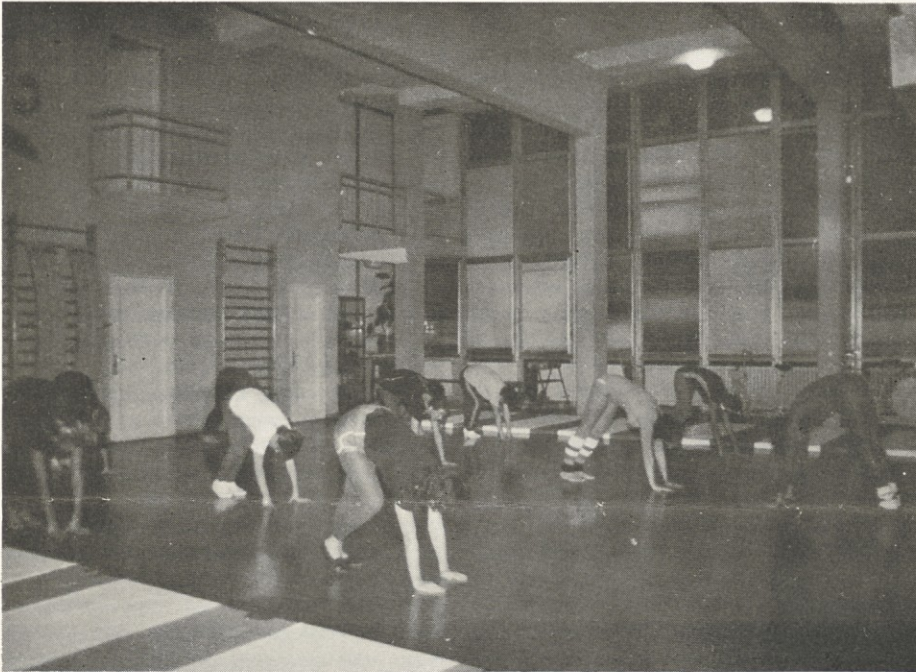
Aerobika modna muha ali kaj več?

Aerobika ni nova „pogruntavščina“, pa vendar je nova; je drugačna, je vesela, prijetna ob glasbi, daje lahkotnost in sprostitvev, vrača mladostni videz, je za vsakogar, ki ga ne mučijo bolezni. Je za človeka moderne dobe, ki ga zaradi neaktivnosti pestijo odvečni kilogrami, ki je brez volje in utrujen.

Ob telovadnih vajah, ki razgibajo celotno telo, krepijo mišice, srce, pluća in ožilje, je prijetna glasba, ki vas bo s svojim ritmom potegnila za seboj, da boste pozabili na vse tegobe.

Tudi v našem Zdravilišču smo pričeli s telesnimi vajami, vendar je preteklo še premalo časa, da bi že lahko govorili o rezultatih, vsekakor pa je vzdušje prijetno in veselo. Zato vabimo k sodelovanju čim več mladih in tudi tistih, ki prihajajo v srednja leta, saj strokovnjaki s področja telesne kulture menijo, da je to koristno vsakomur, pač pa je treba program prilagoditi starostnim skupinam ter njihovim fizičnim in psihičnim sposobnostim.

Edita Otorepec

Zagrebski velesejem '83

Jesenski zagrebski velesejem ta tradicionalna manifestacija razstavljalcev iz Jugoslavije in iz inozemstva — je bil letos od 7. do 15. septembra.

Kot že vrsto let nazaj je sodelovalo tudi Zdravilišče, toda tokrat je bil to prvi jesenski velesejem na novem, zelo lepo urejenem razstavnem prostoru.

Poleg razgovorov s poslovnimi partnerji so bile organizirane na našem razstavnem prostoru razne propagandne akcije, ki so privabljele k nam večje število obiskovalcev.

V posebnem prostoru je medicinska sestra merila krvni pritisk obiskovalcem z avtomatsko napravo, ki je bila še posebna zanimivost za obiskovalce. Istočasno pa jim je medicinska sestra svetovala dietni način prehranjevanja in dajala nasvete glede pitja mineralne vode Donat Mg.

Skupaj z Merxovo temeljno organizacijo Pekarno iz Rogaške Slatine smo pripravili degustacijo prepečenca,

oplemenitenega z Donatom Mg. Obiskovalce smo tudi anketirali glede kvalitete, okusa in specifičnosti novega prepečenca.

Kot tretja aktivnost na našem razstavnem prostoru pa je bila neke vrste recepcija, ki je imela poleg sprejemne rezervacij tudi nalogo, da informira obiskovalce o zdravilišču Rogaška Slatina. Sodelovanje z zdraviliščem Atom-ske toplice smo uresničevali tako, da smo posredovali interesentom informacije tudi o le-teh.

Obiskovalce smo seznanili s programi, ki jih pripravljamo za praznovanje 29. novembra in silvestrovanje. Propagirali smo nove programe za aktivni oddih, šolo dietne prehrane in programe shujševalnih kur.

Obiskovalci so pokazali poseben interes za programe bivanja v Rogaški Slatini, ki trajajo od tri do pet dni ob koncu tedna.

Stojsavljevič

KAJ ŠE LAHKO STORIMO, DA BO GOSTOM BIVANJE PRI NAS ZANIMEVEJŠE?

Zadnje čase, ko smo v težavah zaradi manjšega števila gostov, in ko čutimo, da moramo gostom razen zdravljenja in bivanja ponuditi še kaj več, radi razmišljamo o tem, kaj bi še dodali k tej sicer že bogati ponudbi, da bi postala za gosta še zanimivejša in pestrejša. Razmišljanja vodijo na različna področja, vendar pa so si enotna v tem, da to mora biti naša „specialiteta“, nekaj našega, pristnega, ker se je porajajo v preteklosti ali pa še danes v Rogaški Slatini in njeni okolici, bodisi na področju ljudske kulture (petje, plesi, igranje na ljudske instrumente, običaji v zvezi z raznimi opravili, oblačenje, urejanje bivalnih prostorov ipd). ali ljudske prehrane. Skratka nekaj, kar je tipično za naš kraj s širšo okolico in za naše ljudi.

Vabimo vse — v smislu ljudskega pregovora „več glav več ve“ — ki so pripravljeni pomagati s predlogi, z nasveti, ali imajo kakršnokoli zamisel o tem kako bi gostom na „naš čimbolj ljudski način popestrili bivanje v Rogaški, da se oglasijo pri podpisane, ali pa prinesejo svoje predloge zapisane.

Franc Plohl

*V gozdu našel sem gomilo,
ki jo listje je prekrilo.
Hitro sem jo uredil,
nanjo rožce posadil.*

*Kdo v grobu tu leži,
ne vem ne jaz, ne ti,
to bil gotovo je junak,
velik, hraber in krepak,
ki za domovino je pal,
da bi jaz lahko ostal.*

*Hvala ti, neznan junak,
tudi jaz bom nekoč krepak,
svojo domovino bom zvesto branil
in zlato svobodo ohranil.
Naj ti svečica gori
in mirno spi.*

Boštjan Škorja

5. A, OŠ Boris Kidrič, Rog. Slatina

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega očeta se iskreno zahvaljujemo osebju hotela Donat, osebju pralnice in sindikatu za darovano cvetje in izražena sožalja.

Hčerki Jazbec Anica in
Štih Terezija z družinama

ZAHVALA

Ob izgubi dragega brata se iskreno zahvaljujemo sodelavcem recepcija Donat in sodelavcem Tozd Polnilnica za darovano cvetje in izraze sožalje.

Brata Jože in
Avgust ŠKET

Boter jež...

Sem častitljive starosti (med najstarejšimi v zdravilišču). Oprostite mi, ker nisem ugledne zunanosti kot mi pritiče, in nisem kriva, ker domujem prav v središču in sem vsem na ogled.

ČLOVEK IN NARAVA

*Narava je dala človeku noge, da bi hodil.
Motorizacija mu jih je odrezala.*

*Narava je dala človeku glavo, da bi samostojno mislil.
Glavo uporablja za gledanje televizije, ki mu je odzvela samostojno mišljenje.*

*Narava je dala človeku roke, da bi z njimi delal in se preživiljal.
Človek je pričel delati z glavo, z rokami pa krasti.*

Narava je ustvarila človeka, človek jo je v zahvalo skvaril.

Narava je ustvarila človeka, človek je ustvaril denar in politiko oba pa iz sebe bedaka.

Rudi Stiplošek

POSETNIKA
NAGA SAŠKA
TIROL

Kje bo deklica letovala prihodnje leto!
Stiplošek Rudi

Aktiv invalidov steklarne je organiziral srečanje

To je bil še en poskus, da bi se invalidi iz delovnih organizacij srečali in se dogovorili za nadaljnje sodelovanje. Aktiv invalidov Steklarne je srečanje predvideval za soboto, 15. 10. 1983, vendar so zaradi delovne sobote to srečanje še zadnji trenutek prenesli na nedeljo. Morda je to tudi razlog, da se srečanje niso udeležili vsi povabljeni.

Sodelovali so invalidi iz Steklarne, pa predstavniki Društva invalidov občine Šmarje oz. Zdravilišča in Steklarske šole. Srečanje na Donački gori je bilo prijetno, popestrjeno z igrami, prire-

jenimi za invalide. In invalidi so ponovno ugotavljali, da bi se morali končno le najti vsi iz delovnih organizacij, kajti le tako bi se lahko dogovorili za nadaljnje sodelovanje in akcije. Invalidi iz aktiva Steklarne so tako pokazali veliko volje, saj vemo, da kakršnakoli organizacija terja veliko dela in ne nazadnje tudi odgovornosti. Res je škoda, da se niso srečanja udeležili predstavniki iz ostalih delovnih organizacij. Videli in izvedeli bi prav gotovo mnogo zanimivega -- morda bi se navdušili tudi nad športnimi igrami... Morda pa kdaj drugič?

KJ

AFORIZMI

Često sem obžaloval, ker sem govoril, toda nikoli, ker sem molčal.

Ksenokrat

Da bi bolje držali besedo, je najbolje, da je nikoli ne dajemo.

Napoleon

Šolski kotiček

Pa pokukajmo še malo v šolo. Kaj počnejo naši malčki? Tisti, ki še ne vedo, kaj so programska jedra.

DOMA SEM V ZDRAVILIŠKEM KRAJU

Rogaška Slatina leži v dolini oziroma kotlini, ki jo obdajajo višji hribi: Janina, Cvetlični hrib, Tavčarjev hrib, Tržaški hrib, Ivanov hrib in Pernek.

Središče kraja je urejeno in ima velik park. Namenjeno je turistom, domačinom in bolnikom. Je zdraviliški kraj. Zaslovel je po vrelcih Tempel, Donat in Styria. Zdravilišče je usposobljeno za zdravljenje žolča, želodca in jeter. Zdravilna mineralna voda se uporablja kot pitna voda in kot kopele. Razvita je tudi industrija' Steklarna in Kors. Ponosen sem, da živim v tako znanem zdraviliškem kraju.

ROK VIRANT
novinarski krožek

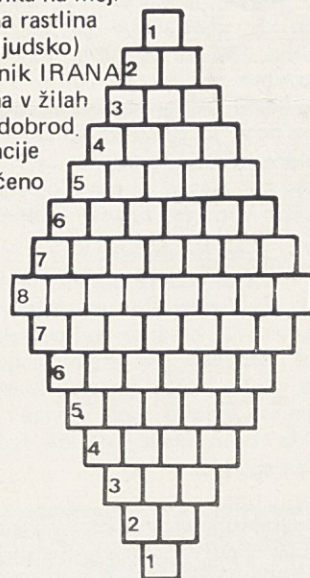
*Dan mrtvih je dan
v sredi jeseni,
ko ob grobu cvetočem
tiho se jočem,
jočem in jočem,
ker verjeti pač nočem,
da ostala sem sama,
ker mi je umrla
moja zlata mama.*

Kovačič Jolanda, 6. d
OŠ Boris Kidrič Rog. Slatina

VRETENO!

(rešuje se isto kot navadno, le več prostora zavzame)

1. Prva črka abecede
2. Egipčanski bog
3. Nekdanji ruski glavar
4. Domača (pernata) žival
5. Francoska žgana pijača
6. Slov. pisatelj
7. Kraj v Srbiji (11327)
8. Ind. obrat v Celju
7. Uslužbenka na meji
6. Zdravilna rastlina
5. prstan (ljudsko)
4. Nasprotnik IRANA
3. Tekočina v žilah
2. Kratica dobrot. organizacije
1. Priporočeno

SPOŠTOVANI!

Slovensko etnološko društvo se Vam in vašemu prijaznemu osebju najlepše zahvaljuje za pomoč pri organizaciji našega kongresa in za prijaznost, s katero je Zdravilišče sprejelo udeležence. Vam osebno pa se še posebej želimo zahvaliti za Vaše angažiranje in pomoč, kakor tudi za tople pozdravne besede. Za vse še enkrat, najlepša hvala. Prosimo Vas, če našo toplo zahvalo prenesete tudi vsem članom vašega kolektiva, ki so se svojo profesionalno etiko in človeško odprtostjo na vsakem koraku omogočili, da je bilo delo kongresa prijetnejše.

Lep pozdrav, Marko Terseglav,
predsednik SED

MARJAN KRALJ

Sedla sva v park in besede so stekle kot pri starih znancih, čeprav sem sprva imel malo treme.

Bilo je naslednje jutro po javni radijski oddaji „Slovenska zemlja v pesmi in besedi“. Neposredni prenos iz Zdraviliške dvorane je šel v eter daleč preko naših meja in razveselil številne Ljubitelje naše pesmi in besede od Stockholma do Abidjana. Nekako tako daleč segajo valovi radia Ljubljana. Glas Marjana Kralja pa poznajo že povsod po svetu, kjer so pač naši ljudje, tisti preprosti dobri ljudje, katere tudi sam najbolj ljubi.

Človek je dober, človek je dober... pravi in oči se mu zaskrijo, ko pripoveduje o teh srečanjih ob domačih ognjiščih in zbiranju naše bogate dediščine. To je veliko delo in le če ga opravljaš s takšno ljubeznijo kot Marjan in Jasna Vidakovič, je lahko uspešno. Sta pa edina, ki se na RTV-ju ukvarjata s to tematiko. Ljubljana namreč v primerjavi z ostalimi radijskimi postajami strogo ločuje „narodno zabavno glasbo“ in pristno „ljudsko glasbo oziroma pesem“.

Do te glasbene zvrsti ima naša radijska hiša še posebej „posluh“ pravi Marjan. Zbrano je že ogromno gradiva, le Kozjansko je še neraziskano. Zato smo se odločili, da to akcijo izvedemo pri vas sočasno s I. Jugoslovanskim kongresom etnologov in folkloristov, ki ga je organizirala Akademija znanosti in umetnosti Ljubljana – sekcija za glasbeno narodopisje. In s tem damo kongresu še večji pomen.

Torej bo uspešno?

Veste, da je pohvale vredna udeležba, če pomislite na stabilizacijska prizadevanja, ki so povsod potrebna.

Omenili ste stabilizacijo. Kako je pa s to rečjo privas? Marsikoga zelo zanima odkod vam devize za uvoz tolikih tujih plošč, da ne rečem komercialnega kiča.

Zanimivo vprašanje... dejal bi, da nimamo posebnih težav za to glasbo. Ti stroški so minimalni. Zelo draga je pa simfonična klasična glasba. Ampak tudi tukaj so izjeme. Zelo dobro sodelujemo na primer z Nemčijo in Avstrijo. Ti nam pošiljajo zastojne kompletne posnetke s festivalov kot so Bayrutiški pa Dunajski in Salzburški.

Mi pa njim dajemo posnetke našega radijskega orkestra. Privškov orkester je za Nemce najboljši na svetu.

Mogoče je res malo preveč te ameriške na sporedu, ampak nekaj že mora biti. Dvainštirideset ur dnevno – trije programi, to je lačno, to pogoltne nekaj glasbe, ampak pravim, da tu nimamo težav.

Večji problemi so z zastarelo opremo, ta je pa danes res zelo draga. Torej so tehnične, ne programske.

Mi imamo pa probleme s sporedom, sem bleknil, kot da se nas oprema ne tiče.

Preveč in predolga poročila. Zado-stovalo bi samo 3 minute – ostalo je že prebiranje časopisov.

Preveč pomešane zvrsti glasbe – za vsak okus ob vsakem času. S tem ko enega pobožaj, drugega brčneš. Vsaj pol ure naj bi vrteli enako.

Zakaj za vsako ceno popevka, ko je vendar tudi orkestralna izvedba lahko uspešnica. In zakaj toliko tujih. Devalvirala je tudi slovenščina. Včasih so prevajali cele popevke, danes niti naslova ne več.

In naš Marjan se je strinjal, celo podpisati je hotel. Še bi govorila, če bi čas dopuščal. Bilo je prijetno, kajti ne zgodi se vsak dan, da imaš pred sabo NAT KING COLA med napovedovalci. Lahko mu le pišemo. Dobi včasih tudi do 2000 pisem nateden. Z žametnim glasom vam bo povedal, da zimzelene melodije pač niso muhe enodnevnice.

Oddaja „Slovenska zemlja v pesmi in besedi“ bo še naprej samo po pol ure na teden. To je dovolj, če bi

bila daljša, bi postala dolgočasna, pravi Marjan, kajti raje ima kos dobrega domačega kruha kot velike količine industrijske konfekcije.

V Rogaško bo še prišel, saj je že tu kot „luster“ vežejo ga poslovni in prijateljski odnosi posebno v KOR-SU. Pa vseh mu je. Ne zato, ker smo z našimi pridobitvami naredili mali HOLYWOOD, ampak ker imamo vse možnosti da se turistično pokvarimo kot Portorož, pa se nismo, prav zaradi mentaliteta osebja.

Piko na i bom dal s stavkom, ki mi ga je narekoval takole: Mislim, da bi moral naš generalni vsaj dvakrat na leto z mano med ljudi in bi zvedel marsikaj, o sporedu, kajti spored se ne dela za pisalno mizo.

Marjan, hvala, nasvidenje kmalu spet. Odšel je – markantno kot zna to on-proti Templu... jaz pa sem pre-mišljeval, kaj vse se danes dela za pisalno mizo, vse tja do programskih jeder.

Ampak s pomočjo radia se da marsikaj narediti, včasih celo neopazno, če ne gre drugače, pa tudi vsiljivo...

Rudi Stiplošek

V premislekih bodi podoben polžu, v dejanjih ptici.

Ljudska modrost

VRELCI – glasilo delavcev Zdravilišča Rogaška Slatina, izdajajo ga delavski sveti vseh TOZD in SDS Zdravilišča. Izhaja mesečno v nakladi 1000 izvodov in ga prejemaajo vsi člani delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Božo Kolar, tehnični urednik Anton Žilvnik, lektor Vlado Kern. Tisk: „Pir-konfekcija“ Krško. Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na osnovi mnenja republiškega sekretarja za informacije št. 421/72.

